

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR. 545

Op 10 juli 1912 stelde Alfons Van Werveke in de rubriek "Burgerlijke Gebouwen - Hoogpoort Nr. 48 - XVe eeuw (1469 en 1474) in het Frans een fiche op over

Het St-Jorishof (Historiek)

Sedert ongeveer 1381 vergaderde de St-Jorisgilde in het "Hof", ten noorden begrensd door de Hoogpoort, ten oosten door een reeks eigendommen waarvan de Nederlandse Schouwburg nu het grootste deel van de plaats inneemt, ten zuiden door de Lakenhalle en het Belfort, ten westen door een rij winkeltjes van openbare schrijvers waarvan de gevel uitgaf op de Botermarkt, rechtover het Stadhuis.

De naam St-Jorishof die op het einde van de XIVe eeuw aan dit emplacement gegeven werd, is tot op de dag van vandaag bewaard gebleven voor het hotel dat opgericht werd in dit oud gildehuis.

De St-Jorisgilde bestond reeds in 1307. Ze bestond uit personen die behoorden tot de drie leden van de stad: de poorterij, de nering der wevers en de kleine neringen. Dit keurkorps, het meest geduchte van het gemeentelager, was bewapend met een kruisboog. Het stond in de eerste lijn in al de gevechten die de woelige stad leverde, zowel om haar privileges te verdedigen tegen haar eigen sovereinen, als deze te helpen bij het bestrijden van een gemeenschappelijke vijand.

Het lokaal van de St-Jorisgilde bestaat uit twee wel onderscheiden delen die gescheiden worden door een muur waarvan de trapgevel te bemerken is in het midden van het dak. Het gedeelte naar het oosten toe dat paalt aan het huis "De Groote Moor" genoemd, is het eigenlijk huis van de Gilde, gebouwd in 1469. Het bevat een grote koetspoort en de gelagkamer en, op de verdieping de vergaderzaal.

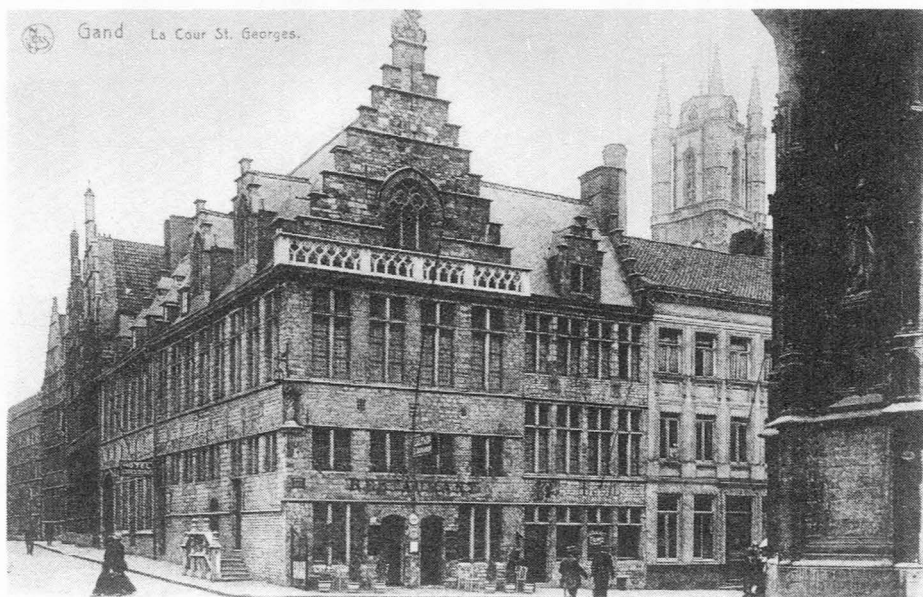
In het gedeelte in het Westen (naar het Stadhuis toe), dat dateert van 1474, bevond zich op het gelijkvloers de schietbaan, nu het restaurant.

Langs de kant van de Lakenhalle waar de doelen opgesteld stonden, was ze geopend door drie grote arcaden. Daarnaast waren er twee winkeltjes met een tussenverdieping van openbare schrijvers; de deur en de vensters ervan gaven uit op de Botermarkt.

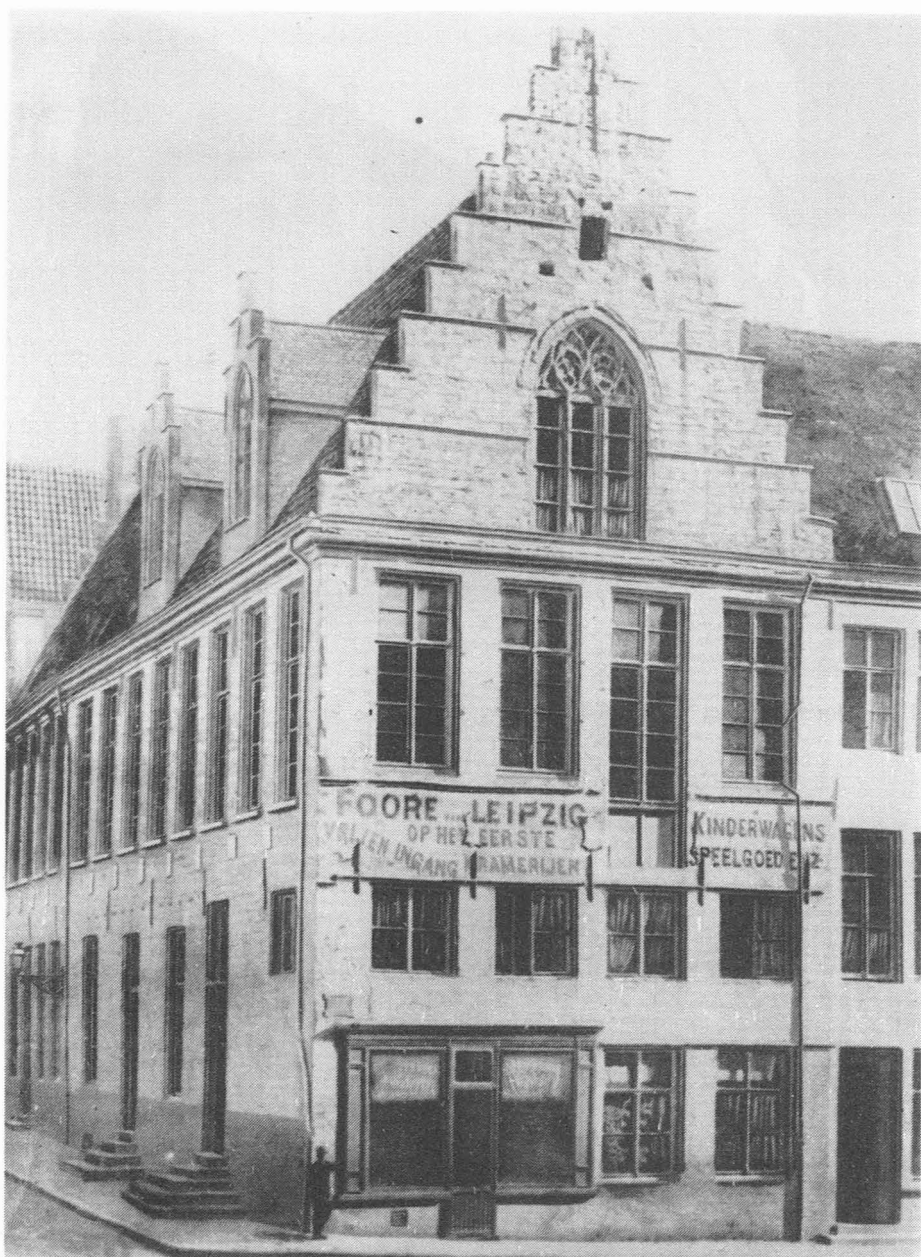
Boven deze zaal bevond zich de kapel, verlicht door acht vensters langs de kant van de Hoogpoort en vier vensters langs de kant van de Botermarkt. Bovendien ook nog door een grote spitsboog en door vier dakvensters in het houten gewelf, twee in de Hoogpoort en twee aan de tegenovergestelde zijde.

Het St-Jorishof in het begin van deze eeuw.

Het St-Jorishof na de restauratie.

Toen het St-Jorishof nog de Foore van Leipzig was.

Het St-Jorishof was niet alleen het lokaal van de beroemde gilde, het is een historisch monument waar zich memorabele gebeurtenissen van de geschiedenis van Vlaanderen hebben afgespeeld.

De eerste steen van het gebouw van de kapel werd op 2 april 1474 gelegd

door Maria, Hertogin van Bourgondië en Gravin van Vlaanderen. Het is in de vergaderzaal van de gilde dat de Staten van Vlaanderen beraadslaagd hebben en dat Maria van Bourgondië op 11 februari 1477 de befaamde akte, het Groot Privilegie genoemd, ondertekend heeft; de eerste gemeenschappelijke akte van al de Nederlandse provincies. (Pirenne, *Histoire de Belgique*, III, p. 9)

In dezelfde zaal bood Maria van Bourgondië op de daaropvolgende 27 april een banket aan, aan de gezanten van Frederik III, die haar de hand kwamen vragen voor zijn zoon Maximiliaan.

In 1482 en 1483 werden er de vergaderingen gehouden van de Staten van Vlaanderen en de gezanten van Maximiliaan van Oostenrijk, weduwnaar van Maria van Bourgondië.

Op 18 mei 1484 gaf de St-Jorisgilde er een feest ter ere van de jonge zoon van Maximiliaan en Maria, de hertog Filips de Schone en van de Brugse collega's.

In 1830-31 werd in de grote vergaderzaal de zo beroemde Gentse Floraliën gehouden.

De St-Jorisgilde werd afgeschaft onder het Frans Bewind en zijn hof werd in 1795 verkocht als nationaal bezit. Het lokaal en de vergaderzaal van de gilde zijn gebleven wat ze altijd geweest waren: een hotellerie.

De meeste tableaux, wapens en juwelen van de St-Jorisgilde zijn bewaard gebleven en zijn gedeponereerd in het Oudheidkundig Museum waarvan zij een van de belangrijkste en waardevolste afdelingen vormen. Het gebouw op de Botermarkt, nu café "De Turk", was het lokaal van de Jonge St-Jorisgilde die afgeschaft werd in 1567 en geïncorporeerd werd in de grote gilde.

Het lokaal van de gilde werd gerestaureerd in 1911-1912 door architect H. Geirnaert.

Naschrift

Van Werveke zegt dat het St-Jorishof verkocht werd in 1795. Volgens ons werd het openbaar verkocht op 9 februari 1798 aan een zekere Van der Linden.

Dat het St-Jorishof altijd een hotellerie zou geweest zijn moeten wij nemen met meer dan één korreltje zout. Het heeft verschillende bestemmingen gekend. Wij vernoemen er enkele.

Nadat de Gilde een eerste maal afgeschaft werd in 1703 kwam er een lakenhalle en de kapel werd gebruikt voor de protestantse eredienst. Op 15 novembert 1816 opende de Israëlitische kolonie er een synagoog. Sedert 1838 was de ruime bovenkamer en de voormalige kapel een winkel van ijzer- en blikwaren en een speelgoedbazar. Op de gevel kon men lezen: "Foore van Leipzig op het eerste. Vrije ingang. Kramerijen, Kinderwagens, Speelgoed, enz."

Rond 1900 was er op het gelijkvloers, kant Botermarkt, de brillenwinkel van Geniets.

In het begin van deze eeuw was er op een gegeven moment op de hoek van de Hoogpoort een winkel van antiquiteiten en op de hoek van de Botermarkt "Au Petit Bon Marché" waar men terecht kwam voor "Vins et Liqueurs" en voor "Tabacs et Cigares".

Het St-Jorishof werd door de Stad in 1910 aangekocht voor 70.000 fr., maar de "compromis de vente" was reeds ondertekend in 1903. De aanvankelijke bedoeling was er een deel van de stadsdiensten in onder te brengen, maar men heeft daar gelukkiglijk van afgezien.

Bij de restauratie van het St-Jorishof en van "De Turk" werd architect Henri Geirnaert bijgestaan door de Stadsarchitect Charles Van Rysselberghe.

Het St-Jorisbeeld dat de gevel bekroont werd gemaakt door Geo Verbanck en het Mariabeeldje in de nis door Aloïs De Beule.

Frans Coppejans maakte de 24 wapenschilden op de gevel: Keizerrijk, Spanje, Castilië, Toledo, Valencia, Arragon, Léon, Sicilië, Jeruzalem, Portugal, Napels, Granada, Nieuw Castilië, Galicië, Majorca, Sevilla, Sardinië, Cordou, Guinea, Bourgondië, Oud Vlaanderen, Vlaanderen, Gent, St-Joris. Dat het huidig Hotel-Restaurant zou gebouwd zijn in 1224 moeten wij beschouwen als een publicitair grapje.

H.C.

DE GENTSE BRANDEWIJNHANDEL IN 1595-96

Het is erg moeilijk precies te achterhalen vanaf wanneer brandewijn te Gent algemeen werd geconsumeerd. Tot hiertoe is er nog maar bitter weinig historisch onderzoek ter zake verricht. Vooraleer tot de kern van dit artikel te komen is het nodig eerst wat achtergrondinformatie chronologisch naar voor te brengen.

Een nog bestaand Frans document toont aan dat er in 1411 reeds armagnac werd gestookt voor plaatselijk verbruik (1). In Gent was er in 1437 reeds sprake van "heete" wijn (2). Uit eigen onderzoek is gebleken dat het hier nog niet om pure brandewijn ging, maar om met brandewijn versterkte wijn, die door de Gentse kruideniers mocht worden verkocht. De nering van de wijnmeters en wijnzeggers maakte toen een duidelijk onderscheid tussen zoete wijnen zoals "wijnenbastaert, wijnen van Grieken, wijnen van Asoyen" en "heete" wijnen zoals "maleweseye en romeneye". Dit onderscheid was nodig om hun privileges ten opzichte van de kruideniers duide-